

Ο ΝΕΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΧΡΟΝΙΑ Α'

ΑΘΗΝΑ, 1 του Φλεβάρη 1929

ΦΥΛΟ 7ο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ίδεολογικές ροπές 1928 (β').—Σχόλια.—Δ. Γ. Τὸ κύμα τῆς Ἀγροματωσύνης (τέλος).—Ὁ Ἐκπαιδευτικὸς προϋπολογισμὸς τῆς Δειψίας.—Ὁ Καλλιτεχνικὸς Ὅμιλος Ἡθοποιῶν.—Φοιτητικὴ Συντροφία.—Ἡ Ζωὴ καὶ ἡ δράση τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὅμιλου.

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΡΟΠΕΣ 1928

Β'.

Μία τρίτη ρολή μέσα στην αστική αντίδραση μπορεί να πάρει το χαρακτηρισμό του **νεορωμαντικού ιδεαλισμού**. Στην Ἐβρώπη ὁ νεοκαπιταλισμὸς καὶ ὁ ἐμπειροκριτικισμὸς ἀνοιξαν τὸ δρόμο στὰ νέα ιδεαλιστικὰ συστήματα. Στὸν τόπο μας ἔχουμε μόνο ἄρχες ἀπηχῆσες καὶ μικρὲς ἀπαρχές. Ἀναμφισβήτητα ὅμως θὰ δυναμώσουν καὶ σὲ μᾶς οἱ τάσεις ἀφτὲς καὶ ὀλοένα θὰ ὑψώνουν τὴ φωνή τους καὶ περισσότερο.

Μία προεργασία πρὸς ἀφτὴ τὴ ρολὴ ἦταν τὸ ἔργο τοῦ κ. Ἀποστολάκη «Ἡ ποίηση στὴ ζωὴ μας» ἔργο γραμμένον μὲ βασικὸ ὁδηγὸ τὸν Κάρολαυλ. Τώρα τελεφταία ὅμως τὸ κίνημα ἔχει περισσότερους ἀντιπροσώπους. Ἐπηρεασμένοι ἀπὸ τὴ συντηρητικὴ καὶ ἀντιδραστικὴ «φιλοσοφία τῆς καθέδρας» οἱ νέοι, πὸν γυρίζουν ἀπὸ τὴ Γερμανία ἄρχισαν εἴτε μὲ κριτικὲς εἴτε καὶ μὲ συστηματικὲς ἐργασίες, μὲ ἀρκετὸ στόμφο καὶ μὲ δογματισμὸ, τὸ ιδεαλιστικὸ κήρυγμα. Στὴν κατηγορία ἀφτῆ, ἀν καὶ χωρὶς ἐνότητα ἀναμεταξύ τους, ἀνήκουν ὅσα ἔγραψαν οἱ κ. κ. Π. Κανελλόπους, Π. Ζήσης, Θ. Τσάτσος, Ι. Θεοδωρακόπουλος καὶ ἀκόμη καὶ ὁ κ. Δ. Βεζανῆς.

Εἶναι μάλιστα ἀρκετὰ χαρακτηριστικὸ καὶ γιὰ τὴν ἀντιδραστικὴν τάση καὶ γιὰ τὸ βερπαλισμὸ τῶν ρολῶν τούτων, ὅτι οἱ νέοι ἀφτοὶ γράφουν μιὰν ἄγρια καθαρέβουσα πὸν μᾶς ξαναφέρει πενήντα χρόνια πίσω. Ὁ κ. Θ. Τσάτσος ὑψώνοντας πὸν ἀποφαστικὰ ἀπ' ὄλους τὴ σημαία τοῦ Ὁρθόδοξου Ἐγγελισμοῦ, γράφει σχεδὸν ἀρχαία Ἑλληνικά, μακαρονίστικα ἐνοεῖται καὶ ἄθλια. Γιὰ ποιὸν γράφουν ;

Τέλος πρὸς ἀφτὸ τὸ δρόμο, ἀν καὶ χωρὶς βαθύ-

τερη φιλοσοφικὴ διατύπωση, κινεῖται καὶ ὁ συντηρητικὸς δημοτικισμὸς μὲ τὸ ρομαντικὸ περιεχόμενον πὸν δίνει στὴν ἔνοια τῆς «νεοελληνικῆς πραγματικότητας».

Ἐνὼ ὅμως ἔχομε τόσα φανερώματα συντηρητικῶν τάσεων, μάταια θὰ ἀναζητοῦσε κανεὶς καμιά ὀπωςδήποτε σημαντικὴ ἐκδήλωση φιλελέφτερης ἀστικῆς ιδεολογίας. Τὸ φαινόμενον εἶναι πολὺ χαρακτηριστικόν. Μᾶς δείχνει τὸ ὀριστικὸ γύρισμα πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς ἀστικῆς τάξης καὶ στὸν τόπο μας. Τὰ στρατόπεδα χωρίζονται, τὰ διάμεσα πέφτουν. Οὔτε ὀπαδοὺς τοῦ ὕλισμοῦ, οὔτε ρεαλιστὲς, θετικιστὲς, οὔτε πραγματιστὲς, οὔτε κᾶν νεοκαντιανοὺς ἢ ἐμπειροκριτικιστὲς, ἔχομε ἀφτὴ τὴ στιγμὴ στὴν Ἑλλάδα μὲ κάποια δράση. Ἡ στὴ μιά ὄχιθι θὰ εἶναι κανεὶς ἢ στὴν ἄλλη. Ἡ μέσα στὸ στρατόπεδον τῶν συντηρητικῶν ἢ μέσα στὸ στρατόπεδον τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Περνώντας τὴν ἐπισκόπηση τῆς σοσιαλιστικῆς κίνησης ἔχομε νὰ κάνουμε πρῶτα πρῶτα τὴν παρατήρηση, πὸς ὁ ἐξωμαρξιστικὸς σοσιαλισμὸς εἶναι σχεδὸν ἀνύπαρχτος. Ὁ κ. Δρακούλης καὶ ὁ κ. Γιαννιός, οἱ δυὸ γνωστοὶ τύποι τῶν σοσιαλιστῶν ἀφτῆς τῆς μάχης στὴν Ἑλλάδα, οὔτε γράφουν τίποτα σοβαρό, οὔτε βρίσκουν καμὴν ἀπήχηση. Τώρα τελεφταία ἰδρύθηκε ἡ Ἐταιρία σοσιαλιστικῶν σπουδῶν καὶ ἔβγαλε δυὸ φύλα τοῦ περιοδικοῦ «Σοσιαλιστικὴ Ζωὴ» μὲ τάσεις σοσιαλιστικὲς, στὴ στενότερη σημασία, δηλαδή, δεφτεροδιεθνικὲς. Μὰ ἡ κίνηση εἶναι ἀκόμα στὴν ἀρχὴ τῆς καὶ δὲν ξέρουμε τί θὰ δώσει. Οἱ κ. Ἄρ. Σίδερης καὶ Γεωργιάδης, ἀπὸ τοὺς παλιότερους σοσιαλιστὲς, πὸν δὲ μῆχαν στὸ πλαίσιον τοῦ Μαρξισμοῦ, δὲν ἔγραψαν τίποτε τὸν τελεφταῖον καιρὸ. Μέσα στὴν περιοχὴ τοῦ γενικότερου σοσιαλι-

σμού χωρίς άφστηρό κομμουνιστικό ή ορθόδοξο μαρξιστικό δογματισμό κινείται ή «Σοσιαλιστική Έγκυκλοπαίδεια» και τὸ περιοδικὸ «Ἀναγέννηση», μάλιστα στὴ δέφευτη χρονιά του. Στὴ σοσιαλιστικὴ τέλος ἰδεολογία πρέπει νὰ κατατάξουμε καὶ τὸ τηλεφαιτο ἔργο τοῦ κ. Σβώλου. «Τὸ νέον Σύνταγμα καὶ αἱ βάσεις τοῦ πολιτεύματος». Ἐκεῖνοι ὅμως, ποὺ δούλεψαν συστηματικότερα στὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο εἶναι ἀναμφισβήτητα οἱ κομμουνιστές.

Ἡ δράση τους πῆρε ἓνα σωστὸ κατ' ἀρχὴν δρόμο. Προσπάθησαν νὰ μεταφέρουν στὴ γλῶσσα μας τὰ κλασικὰ ἔργα τοῦ μαρξισμού. Τὸ «Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο» μεταφράστηκε ἀρχετὰ καλὰ, τὸ «Κεφάλαιο» τοῦ Μάρξ βγαίνει σὲ δυὸ μάλιστα μεταφράσεις, ἄλλα ἔργα τοῦ Μάρξ, τοῦ Ἐνγκελς, τοῦ Λένιν καὶ τῶν Λενινιστῶν τυπώθηκαν. Μὲ πολλὴ προσοχὴ ἔγιναν πρὸ πάντων οἱ μεταφράσεις τῆς «Σοσιαλιστικῆς Βιβλιοθήκης» καὶ μερικὲς ἀπ' αὐτές, ὅπως ἡ «Φιλοσοφία» τοῦ Ἐνγκελς εἶναι ἀξιόλογες. Τὸ περιοδικὸ «Νέα Ἐπιθεώρηση» ὑπηρετεῖ τὴν κίνηση αὐτῆ, τώρα μάλιστα ἀπὸ τὴν πρώτη τοῦ Γενάρη, ἄρχισε νὰ ξαναβγαίνει καὶ ἡ «Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρηση». Σὲ πρωτότυπες ἐργασίες καὶ μελέτες σοβαρὲς ὑστερεῖ βέ-

βαια ἀκόμα ἡ σοσιαλιστικὴ κίνηση. Γενικὰ ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς, πὼς δὲν ἀσχεῖ δυνατὴ ἐλχτικὴν ἐπίδραση στοὺς νέους ἡ ἰδεολογία τοῦ ἐπιστημονικοῦ σοσιαλισμοῦ.

* *

Ἀφίτες εἶναι σὲ μὰ πολὺ γενικὴ ἐπισκόπηση οἱ ἰδεολογικὲς ροπές, ποὺ παρουσιάζονται ἀφτῆ τῆ στιγμῇ στὸν τόπο μας. Ἄν πρόκειται νὰ προβλέψουμε, ποῦ πρέπει νὰ δοθεῖ καὶ ποῦ θὰ δοθεῖ τὸ πιθανότερο ἢ κυριότερη μάχη στὸ ἄμεσο μέλλον, ἐμεῖς τουλάχιστο πιστέβουμε, πὼς ἡ σύγκρουση θὰ στραφῇ ἀνάμεσα στοὺς **νευρωμαντικὸς ἰδεαλιστές** καὶ **τοὺς μαρξιστές**. Ἐκεῖ κορυφώνονται τὰ δυὸ κύρια ρέματα, ποὺ ἐνσαρκώνουν τὴν ἰδεολογικὴ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸν συντηρητικὸ ἀστισμὸ καὶ στὴν προωτοπόρα ἐργατικὴ τάξη. Ἐνοεῖται, ὅτι οἱ ἀστοὶ ἔχουν ὅλη τὴ διάθεση νὰ κινητοποιήσουν τὸ «ἐπιχείρημα τοῦ βούρδουλα» περισσότερο ἀπὸ κάθε θεωρητικὴ λογομαχία. Καὶ ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴ χαρακτηριστικὴ σιωπῆ τῶν «νεαρῶν ἰδεαλιστῶν φιλοσόφων» ἀπέναντι στὸ νόμο γιὰ τὸ «ιδιώνυμο ἀδίκημα», τὸ ἐπιχείρημα αὐτὸ τοὺς εἶναι πολὺ καλοπρόδεχτο.

ΣΧΟΛΙΑ

ΑΔΙΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ. Ὁ κ. Νικολούδης ἔπαιξε τὸ ρόλο «ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας»· φυσικὸ εἶναι νὰ φηγουράει κάθε τόσο στὴν ἐφημερίδα του σὰν ἓνα εἶδος ἐκπαιδευτικοῦ προκουράτορα. Ἀνησυχεῖ λοιπόν, γιατί ἡ Κυβέρνηση δὲ φέρνει τὸ πρόγραμμα τῆς στὴ Βουλὴ καὶ δὲν προβλέπει τίποτα καλὸ, ἀφοῦ τὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας ἔξακολουθεῖ νὰ εἶναι «ἔρμαιον τῶν μέχρι τοῦδε ριζοσπαστῶν τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ Νέου Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου». Ἄς τὸν καθησυχάσουμε. Ὁ «νέος» Ἐκπαιδευτικὸς Ὁμιλος δὲν ἔχει καμιά, μὰ καμιά ἀπόλυτα σχέση μετὰ τὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας καὶ τὰ παλαιὰ μέλη τοῦ Ὁμίλου, ποὺ βρίσκονται στὸ ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας δὲν ἔχουν καμιά, μὰ καμιά ἀπόλυτα σχέση μετὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴ μεταρύθμιση. Οἱ ἄνθρωποι φροντίζουν μόνο γιὰ τὴ θεσοῦλα τους καὶ ἀγωνίζονται νὰ δημιουργήσουν «*Γενικὲς Διευθύνσεις Παιδείας*» γιὰ νὰ φουσκάνουν τὸ μιστὸ τους. Τίποτε ἄλλο.

* *

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΣ. Ὁ ἴδιος κ. Νικολούδης παραθέτει στὸ ἄρθρο του μὲ θαυμαστικὰ καὶ ἀραιὰ στοιχεῖα γιὰ δείγμα τῆς ἀνταρτικότητος τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου τὴν ἀρχή, πὼς «ὁ δάσκαλος εἶναι πρῶτα ἄνθρωπος καὶ ἐπιστήμονας καὶ ἔπειτα ὄργανο τοῦ Κράτους». Πολὺ σωστά. Κατὰ τὸν κ. Νικολούδη ὁ δάσκαλος δὲν πρέπει νὰ εἶναι οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε ἐπιστήμονας.

Πρέπει νὰ εἶναι μιστὸδουλος σκλάβος, χωρίς ἀνθρώπινο καὶ χωρίς ἐπιστημονικὴ κατάκτηση.

* *

ΚΙ ΑΦΤΟ ΘΑ ΓΙΝΕΙ. Τέλος ὁ κ. Νικολούδης λέει καὶ τὸ μεγάλο μυστικὸ Μετανοεῖ καὶ ὁ ἴδιος γιὰ τὴ λύση, ποὺ δέχτηκε σὰν ὑπουργός, νὰ μείνει ἡ δημοτικὴ γλῶσσα στὶς τέσσερις πρῶτες τάξεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. «Διὰ τὰς βαρεῖας νόσους αἱ ριζικαὶ θεραπείαι». Μπρόβου του! Τώρα εἶναι συνεπής, πολὺ συνεπέστερος ἀπὸ τοὺς κομμοδούς τῆς «ἐκπαιδευτικῆς Μεταρύθμισης» τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Μὰ ἄς εἶναι βέβαιος, πὼς κι αὐτὸ θὰ γίνῃ. Ὅτι θὰ πύρουν πίσω μετασημένιοι, καὶ τὸ λίγο ποῦδωκαν στὸ λαό, δὲν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία. Ὁ κ. Βενιζέλος θὰ ἀνακαλύψει σὲ λίγο, ὅτι ὁ νόμος γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ τῆς δημοτικῆς «κομμουνίξει». Καὶ θὰ ἀναθέσει τοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. κ. Χατζιδάκη, Δελμούζο καὶ Τριφυλίδη νὰ μπάσουν τὴ γλῶσσα «τῶν αἰθουσῶν τῆς καλῆς ἡμῶν κοινωνίας» στὰ σχολεῖα.

* *

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΧΩΡΕΦΤΗ. Γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς κομμουνιστής, ὑποτίθεται, πὼς εἶναι ἄνθρωπος, ποὺ μπορεῖ νάντικρῆσι μετὰ ἀπόλυτη σκληρότητα καὶ ψυχραιμία τὴν ἀλήθεια. Καὶ ὅμως καὶ ὅμως... Ὁ Ἑλληνικὸς κομμουνισ-

νισμός..έλληνοφέρνει. Στο άρθρο μας για το ιδιώνυμο άδίκημα είπαμε σχετικά με το κομμουνιστικό κόμα, πολύ αντικειμενικά «πώς βγήκε από τις έκλογές σχεδόν εκμηδενισμένο». Είναι φέμα άφτό; Είναι έξεφετισμός; Γίνεται με την πρόθεση να μιλάξει την Κυβέρνηση. Τόσο λοιπόν, όρισμένοι άνθρωποι χάσαν τη δύναμη της άφτοκριτικής, ώστε δέν μπορούε νάντικρύσουνε την αλήθεια και νά βγάλουνε τάναγκαία συμπεράσματα άπ' άφτην;

* *

Η ΠΙΣΙΝΗ. Οί Έλληνες κομμουνιστές έχουν διαμορφώσει μιá ώραία φρεσεολογία. Και έν ισύν νά τη χρησιμοποιούν παντού και πάντα χωρίς καμιá στοχαστικότητα και μπορούμε νά πούμε και κα μιá σοβαρότητα. Λένε λοιπόν, πώς και ό «Έκπαιδευτικός Όμιλος» πο'εμώντας τό νομοσχέδιο για τό «ιδιώνυμο άδίκημα» θέλει νά κριτήσει «πισινή» και νά βγει «παστρικός».

Όμολογούμε, πώς δέν είμαστε ικανοί νά κατανοήσουμε τη βιθειά λογική τών κομμουνιστών. Ό Έκπαιδευτικός Όμιλος δέν είναι πολιτικό σωματείο. Άφτό διαπιστώθηκε σέ γενικές συνελέψεις, σέ ψηφίσματα, σέ προγραμματικές άρχές του σωματείου. Δέν είναι επομένως σωματείο κομμουνιστικό. Είναι σωματείο σοσιαλιστικό στή

πλατεία σημασία της λέξης. Δηλαδή πιστέβει στο σοσιαλιστικό ιδανικό της κοινωνίας και άκόμα πιστέβει πώς κάθε μεγάλη κοινωνική άλλαγή, και μιá ριζική πνευματική άπολύτρωση του λαού, έχει για προϋπόθεση της τήν πάλη τών τάξεων. Έργάζεται όμως καθαρά μέσα στο πνευματικό επίπεδο. Δέν πολιτΐβεται. Τι ήθελαν λοιπόν οί κομμουνιστές; Νί πει ό «Έκπαιδευτικός Όμιλος» τά αντίθετα άπ' άφτά; Νά δώσει στον έφτά του τό χαρτ χτήρα πολιτικού σωματείου; Όμολογούμε, πώς δέν καταλαβαίνουμε, τι ζητούν οί κομμουνιστές.

* *

ΟΥΤΕ ΤΟΝ ΚΟΜΟΥΝΙΣΜΟ. Ό «Έκπαιδευτικός Όμιλος» ζητεί άπόλυτη λεφτεριά στη σκέψη, χωρίς καμιá έξάλυση. Δέν κάνει καμιá διάκριση για τους κομμουνιστές. Στο άρθρο μας μάλιστα για τό «ιδιώνυμο άδίκημα» άποδείξαμε, πώς σύμφωνα με τό Σύνταγμα της Έλληνικής Δημοκρατίας, οί κομμουνιστές έχουν άτόλυτη λεφτεριά και στην πολιτική δράση. Οί κομμουνιστές όμως φαίνεται σά νά μήν τήν θέλουν άφτή τη λεφτεριά. Γιατι μερικές παράξενες ένέργειες τους τείνουν νά μάς πείσουν, πώς σάν νά επιθυμούν νά ψυφιστεί τό ιδιώνυμο. Μά πού νά καταλάβει κανείς, όταν είναι άμύητος, τήν άφραστη πολιτική διορατικότητα του Έλληνικού κομμουνιστικού κόματος!

ΤΟ ΚΥΜΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΜΑΤΩΣΥΝΗΣ

Δ'.

Τό δέφετερο σημαντικότερο αίτιο της άγραμματώσυνης, πού μάς έξηγεί τήν άνικανότητα τών παιδιών νά διατυπώσουν τά διανοήματα τους, τις άκυριολεξίες, τις άσυνταξίες, τη γραματική άβεβαιότητα, τό άνοστο ή άνόητο ύφος και έμεσα μάς έξηγεί σέ ικανό βαθμό και τήν έλειψη άπό γνώσεις και άπό σωστά νοήματα, είναι ή χρεωκοπία της καθαρέβουσας.

Γιατι είναι βέβαια φανερό, πώς άφού ή καθαρέβουσα είναι ή έπίσημη γλώσσα και άφτή άποτελεί τό σκοπό της γλωσσικής διδασκαλίας και στα έλληνικά σχολεία και στα Γυμνάσια, άφτή είναι τό καθιερωμένο έκφραστικό μέσο για τόν έπιστημονικό λόγο και σάφτη είχαν τήν αξίωση οί καθηγητές του Πανεπιστημίου νά γράψουν οί νέοι τά διανοήματα τους, άφτή είναι ή άποτυχημένη. Όταν μιá γλώσσα δέ μαθαίνεται άφού καθίσει κανείς στο θρανίο έντεκα χρόνια, σημαίνει πώς ή γλώσσα άφτή δέ μπορεί νά είναι τό έκφραστικό όργανο ενός λαού. Είναι άστείο νά λέμε, πώς φταίει ή δημοτική, πού δέ διδάχτηκε παρά μόνο στις τέσσερις τάξεις του δημοτικού σχολειού. Και μάλιστα με αντίδραση της κοινωνίας, με δασκάλους άπροετοίμαστους και με διακοπές.

Δέν είναι βέβαια άνάγκη νά συνοψίσουμε εδώ άλλη μιá φορά τό πολυθρόλητο γλωσσικό ζήτημα. Η χρεωκοπία της καθαρέβουσας είναι αντικειμε-

νική, θεωρητική και πραχτική. Δέ στάθηκε ικανή νά δώσει στο λαό έντεχο γραφτό λόγο. Η δημιουργική λογοτεχνία άπό σαράντα χρόνια και δώθε γράφεται δλάκερη στη δημοτική γλώσσα.

Στέκεται άκόμα στην πολιτική δημοσιογραφία, στο δικαστήριο, στη Βουλή, στην Έκκλησία και στον έπιστημονικό λόγο, μά και κάθε μέρα χάνει τό έδαφος. Ουσιαστικά είναι χρεωκοπημένη και σάφτα τά επίπεδα, γιατί δέν έκπληρώνει τό σκοπό της. Στέκεται «κατ' έπιβολήν» και χωρίς έσωτερική πίστη στην αξία της. Γιατι στη θεωρητική συζήτηση, πού έγινε τά τελευταία πενήντα χρόνια άνάμεσα στους γλωσσολόγους και φιλόλογους, Βερναρδάκη, Ροίδη, Ψυχάκη, Κrumbacher, Φιλήνια Γιανίδη και Τριανταφυλίδη άπό τήν άλλη μεριά, Κόντο, Μιστριώτη, Σκια και Χατζιδάκη άπό τήν άλλη μεριά, οί δημοτικιστές νίκησαν πέρα για πέρα. Κανένα έπιχείρημα τών άρχαϊστών και καθαρεβουσιάνων δέ στάθηκε και άπόδειξη τρανή, πώς οί καθαρεβουσιάνοι άφησαν κατά μέρος τά γλωσσικά έπιστημονικά έπιχειρήματα και διακήρυξαν, πώς ό δημοτικισμός σημαίνει έπιβουλή ενάντια στη θρησκεία, τήν πατρίδα, τήν ήθικήν, τήν οικογένεια, τήν έθνική παράδοση, τήν έθνική ένότητα και τά παρόμοια.

Η θεωρητική και πραχτική χρεωκοπία της καθαρέβουσας είχε για άποτέλεσμα τήν υποκειμενική

της χρεωκοπία στή συνείδηση τῶν δασκάλων καὶ τῶν καθηγητῶν καὶ ἀφτῶν τῶν κλασικῶν φιλολόγων. Σήμερα ὄχι μόνο πιά δὲν πιστέβει κανεὶς στὸ γυρισμὸ στήν ἀρχαία γλῶσσα, μὰ οὔτε καὶ στήν καθαρέβουσα. Εἶναι πολὺ λιγοστὰ καὶ μέσα στὸ δασκαλικὸ κόσμο τάπομεινάρια τῆς γλωσσικῆς ὀρθοδοξίας.

Τὸ γεγονὸς ἀφτὸ μᾶς ἐξηγεῖ, γιατί μολονότι ἐπίσημη γλῶσσα τῆς Μέσης Παιδείας εἶναι ἡ καθαρέβουσα, διδάσκεται τόσο ἀνόρεχτα, καὶ μὲ τόση λιγοπιστία, ὅπου τὰ παιδιὰ δὲ μποροῦν νὰ ὑποστοῦν καμιά ἐπίδραση ἀπὸ τοὺς δασκάλους των.

Σὰφτὸ ὅμως συντρέχει καὶ ἓνας ἄλλος λόγος. Τὰ παιδιὰ ζοῦντὴ ζωὴ τῆς γύρω τους κοινωνίας. Ὅχι μόνο τὸ λαϊκὸ σπῆτι, παρὰ καὶ ἀφτὸ τὸ ἀστικὸ καὶ τὸ ἀριστοκρατικὸ, πὸν ἄλοτες ἐπιτηδεβότανε στήν ὁμιλία του καὶ μακαρόνιζε, τώρα μιλάει τῇ δημοτικῇ. Τὸ ἴδιο τὸ παιδί διδάχτηκε γιὰ λίγα χρόνια στήν ἀρχὴ τῇ δημοτικῇ, ὅλα τὰ λογοτεχνικὰ βιβλία καὶ τὰ παιδικὰ καὶ φιλολογικὰ περιοδικὰ πὸν διαβάζει γράφονται στή δημοτικῇ, στὸ θέατρο, ὅταν πάει, ἀκούει τῇ δημοτικῇ. Στὴν ἐφημερίδα ἀκόμη ὅ,τι εἶναι ὀπωσδήποτε λογοτεχνικὸ, τὸ διαβάζει στή δημοτικῇ ἢ στή μιχτῇ. Τέλος ἓνα πλῆθος ἀπὸ ἐπιστημονικὰ βιβλία γράφονται τώρα πιά στή δημοτικῇ γλῶσσα. Εἶναι λοιπὸν πολὺ φυσικὸ, πὸς γλωσσικὸς κανόνας, ἐνιαῖος γλωσσικὸς τύπος δὲν ὑπάρχει. Ἄν τὸ παιδί εἶναι δυνατὸς ἐκφραστικὸς τύπος ἀπολυτρώνεται καὶ γράφει στὸν ἰδιωτικὸ του βίβι καὶ στὶς ἐκθέσεις του στὸ σχολεῖδ τῇ δημοτικῇ γλῶσσα. Ἄν εἶναι περισσότερο παθητικὸς ἢ ἀδύνατος ἐκφραστικὸς τύπος προσπαθεῖ νὰ γράφει στὸ σχολεῖδ καὶ στὶς ἐξετάσεις του τὴν καθαρέβουσα καὶ πελαγώνει. Ἄνακατώνει τίς δυὸ γλώσσες, τίς δυὸ γραμματικὰς, μπερδέβεται ἀκυριολεχτεῖ καὶ ἀνοηταίνει.

Σὲ ὁποιοδῆποτε σημερινὸ σχολεῖδ, ἂν μελετήσουμε τίς ἐκθέσεις τῶν παιδιῶν, θὰ ἰδοῦμε ἀφτὴ τὴν κατάσταση ζωγραφιστὴ μπροστὰ μας καὶ θὰ ζήσουμε τὴν τραγωδία τοῦ σύγχρονου ἑλληνόπουλου, πὸν κοντὰ στὶς ἄλλες τρομερὰς δυσκολίες τῆς ζωῆς, ἔχει νάντηκρῖσει καὶ τὴν προαιώνια ἀφτὴ ἀδυναμία τῆς φυλῆς του, ἀφτὸ τὸ ἑλληνικὸ «προπατορικὸν ἀμάρτημα», πὸν λέγεται ἑλληνικὴ διγλωσσία.

Ἐνα τρίτο σημαντικὸ αἴτιο γιὰ τὴν ἀγραματοσύνη, στενὰ ἐνωμένο μὲ τὸ δέφτερο, πὸν μᾶς ἐξηγεῖ πρὸ πάντων τὴν ἔλειψη ἀπὸ γνώσεις καὶ ἀπὸ οὐσιαστικὴ μόρφωση πὸν παρουσιάζουν οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Γυμνασίου, εἶναι ἡ χρεωκοπία τοῦ ψεφτοκλασικοῦ ἰδανικοῦ.

Ὁ κλασικισμὸς στή Δύση στὶς δημιουργικὰς ἐποχὰς εἶχε πολὺ διαφορετικὸ νόημα ἀπ' ὅ,τι πῆρε σὲ μᾶς. Ἐκεῖ ἐπρόκειτο μὲ τὴ μελέτη καὶ τὴ μετουσίωση τῶν πρωτύπων, πὸν ἔδωκε ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς, νὰ τονωθεῖ ὁ νεώτερος ἀνθρώπος στή δυναμικότητα του καὶ νὰ ὑψωθεῖ σὲ ἀνάλογη δημιουργία μὲ τὰ δικὰ του μέσα. Ἐδὼ τὸ κλασικιστικὸ ἰδανικὸ πῆρε τὴ μορφή τῆς ἀφτούσιως ἀνάστασης τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ, πρᾶμα ἀδύνατο ἀπὸ κάθε ἀποψη, ἄρα ψεφτικο.

Καὶ ὅμως ὅλη μας ἡ Μέση Παιδεία εἶναι θεμελιωμένη σὰφτὸ τὸ ψεφτικὸ ἰδανικὸ. Καὶ ἐπειδὴ φυσικὰ ἡ σύγκρουση τῆς ψεφτικῆς ἀφτῆς ἰδέας μὲ τὴ ζωὴ, τὴν ἀπογυμνώνει ἀπὸ κάθε περιεχόμενο, ὄχι μόνο ἡ παλιὰ ἀπλοϊκὴ πίστη τῶν «διδασκάλων τοῦ Γένους» ἔπεσε, μὰ καὶ κείνο ἀκόμα, πὸν τῆς εἶχε μείνει γιὰ μόνο περιεχόμενο, δηλαδὴ ἡ μελέτη τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἔστω καὶ ἡ μόνο γλωσσικὴ, γραμματικὴ, μηχανικὴ καὶ ἄψυχη καὶ ἀφτὴ γίνεται σήμερα στὰ σχολεῖα χωρὶς καμιά πεποίθηση καὶ χωρὶς καμιά ὄρεξη. Ἡ «Φιλοσοφικὴ Σχολή» τοῦ Πανεπιστημίου δὲν κατόρθωσε νὰ δώσει στὸν κλασικισμὸ, οὔτε τὸ περιεχόμενο, πὸν οἱ νεώτεροι ξένοι κλασικοὶ φιλόλογοι προσπαθοῦν νὰ τοῦ δώσουν.

Ἄρα ἡ Μέση μας Παιδεία, πὸν σπαταλάει τὸν περισσότερο καὶ πολυτιμότερο χρόνον της στή διδασκαλία τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Λατινικῶν δὲν προσφέρει καμιά μόρφωση στὰ παιδιὰ. Οἱ ἄλλοι κλάδοι τῶν μαθημάτων εἶναι τεράστια καθυστερημένοι, ὁ κλασικισμὸς κούφιος. Τί μόρφωση θέλομε νὰ ἔχουν οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ χρεωκοπημένου ἀφτοῦ Γυμνασίου;

Καὶ ἐρχόμαστε τέλος στὸ τέταρτο αἴτιο τῆς ἀγραματοσύνης, στήν χρεωκοπία ὁλόκληρου τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος.

Ὅταν ὀνομάζουμε χρεωκοπημένον τὸ σημερινὸ ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα, δὲν τὸ κρίνομε ἀπόλυτα σύμφωνα μὲ τὸ κοινωνικὸ ἰδανικὸ μας, τὸ κρίνομε σχετικὰ μέσα σὲ τόπον καὶ χρόνον καὶ συγκριτικὸ μὲ τίς ἄλλες ἀστικὰς κοινωνίας τῆς Δυτικῆς καὶ τῆς Μέσης Ἑβρώπης. Μιὰ τέτια σύγκριση μᾶς δίνει ἀμέσως τὰ ἀκόλουθα πορίσματα. Τὸ ἀστικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα, ὅπου ἐφαρμόστηκε καλὰ, κατόρθωσε νὰ κατεβάσει τὸν ἀναλφαβητισμὸν ὅλου τοῦ λαοῦ σχεδὸν στὸ μηδενικὸ, στήν Ἑλλάδα ἔχομε ὅστερα ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια ἐφαρμογῆς του **55ο) ἀναλφάβητους καὶ ἓνα 95 ο) ἀγράματους**. Τὸ ἀστικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα κατόρθωσε νὰ ὑπηρετεῖ σχετικὰ καλὰ καὶ μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ ἐκμεταλφευτικοῦ οἰκονομικοῦ.

Ο ΝΕΟΣ ΔΡΟΜΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

Βγαίνει κάθε 15 ημέρες

Διεφθύνεται από Συντακτική Επιτροπή

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Χρονιατική . . . . . Δραχ. 50

Έξάμηνη . . . . . » 25

Τιμή κάθε φύλου δραχ. 2.50

Τα μέλη του Ε. Ο. παίρνουν το φύλο δωρεάν

ΓΡΑΦΕΙΑ: Αθήνα, δδδ, Σταδίου 28 (Μέγ. Έφεσίου)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΑΙΤΕΡΙΣΜΟΣ Π. Ε.

"ΝΕΑ ΖΩΗ,"

κοῦ συστήματος, τις ἀνάγκες τοῦ σύγχρονου ἀγροτικοῦ, τεχνικοῦ καὶ ἀνταλλάχτικου πολιτισμοῦ, τὸ ἑλληνικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα ἀφήνει καὶ τὸν ἀγρότη καὶ τὸν τεχνίτη καὶ τὸν ἔμπορο χωρὶς τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια γιὰ τὴ ζωὴ του. Τὸ ἀστικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα κατόρθωσε νὰ ὑπηρετήσῃ σχετικὰ καλὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ τὴ μετάδοσι τῆς ἐπιστήμης, τὸ ἑλληνικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα ἀφήνει τὸν Ἕλληνα τέλεια ἀνεπιστήμονα. Τὸ ἀστικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα κατόρθωσε νὰ ὑπηρετήσῃ σχετικὰ καλὰ τὸ ἄπ' ὠμα τῆς καλαισθητικῆς καὶ φιλολογικῆς μόρφωσης, τὴ μελέτη παλιῶν καὶ σύγχρονων ξένων καὶ ἑθνικῶν φιλολογικῶν μνημείων ἀπὸ τὴ ἀστικὴ πρὸ πάντων νεολαία, τῶν διαφόρων λαῶν. Τὸ ἑλληνικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα οὔτε τὰ κλασικὰ, οὔτε τὰ σύγχρονα ἑλληνικὰ καὶ ξένα φιλολογικὰ μνημεῖα ἔφερε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν ψυχὴ τῆς νεότητος. Ὅ,τι γίνεται σχετικὰ μαφτιά, γίνεται ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖο.

Ἡ ὁμολογία ἀπάνω σὰφτὰ τὰ πορίσματα εἶναι γενικὴ, ἀπ' ὅλα τὰ στρατόπεδα καὶ ἀφτῶν τῶν συντηρητικῶν. Στὸ σημεῖωμα μας τοῦτο δὲ μπορούμε νὰ μποῦμε σὲ περισσότερες λεπτομέρειες. Ἐχουν ἄλλωστε γραφτεῖ ἀρκετὰ γιὰ τοῦτο τὸ θέμα.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι, πὼς τὸ ἑλληνικὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα καὶ στὴν ὁργάνωσι τῶν σχολειῶν καὶ στὰ προγράματα, καὶ στὴ μόρφωσι τῶν δασκάλων καὶ στὴ διοίκησι καὶ στὰ ὕλικὰ μέσα τῆς ἀγωγῆς, ἀν συγκριθεῖ μὲ τὰλλα ἀστικὰ συστήματα, εἶναι ἀπόλυτα καθυστερημένο καὶ χρειάζεται ριζικὴ ἀναδιοργάνωσι.

Ἐστερα λοιπὸν ἀπὸ τὴ διαπίστωσι, πὼς κά-

μαμε, ὡς πρὸς τὰ βαθύτερα αἰτία τῆς ἀγραμματισμοῦ, εἶναι ὀλοφάνερα τὰ μέσα, πὼς ἐπιβάλλονται γιὰ τὴ θεραπεία :

Α'. Ὡς πρὸς τὴν ὀρθογραφία : Ἡ σημερινὴ ἑλληνικὴ ὀρθογραφία δὲ μπορεῖ νὰ κρατηθεῖ. Οἱ λύσεις εἶναι τρεῖς. 1) *νάπλοποιηθεῖ* τὸ σημερινὸ ὀρθογραφικὸ σύστημα συντηρητικὰ. Δηλαδή : Νὰ καταργηθοῦν οἱ τόνοι καὶ τὰ πνέβματα. Ὁ Ἐλισσαῖος Γιαννίδης ἔχει προτείνει ἓνα ἀρκετὰ καλὸ σύστημα ὡς πρὸς ἀφτό. Ἐνα ἄλλο σύστημα εἶναι νὰ κρατηθεῖ ἕνας τόνος γιὰ κάθε τονιζόμενὴ λέξι. Νὰ καταργηθοῦν τὰ διπλά σύμφωνα παντοῦ. Τὸ αυ, ηυ, ευ, νὰ γραφονται ὅπως προσφέρονται. Ἡ συνίξιση νὰ γραφεται παντοῦ μὲ ι. 2) Νὰ εἰσαγάγουμε τὴ *φωνητικὴ ὀρθογραφία*. Οἱ Ἕλληνες τῆς Ρουσίας ἔκαμαν τὴν ἀρχή. Μποροῦμε νὰ μελετήσουμε τὸ σύστημα τους καὶ νὰ τὸ διορθώσουμε. 3) *Νὰ πάρουμε τὸ λατινικὸ ἀλφάβητο*. Τὴ τρίτη λύσι θεωροῦμε γιὰ τὴν καλύτερη, γιὰτι πρῶτα πρῶτα μᾶς εἰσάγει μορφικὰ στὴν οἰκογένεια τῶν ἑβρωπαϊκῶν λαῶν, ἔπειτα λύνει μὲ μιὰς ὀλόκληρο τὸ ὀρθογραφικὸ πρόβλημα. Δὲ θὰ μπορεῖ καὶ θέλοντας κανεὶς νὰνορθογραφήσει. Τρίτο καὶ πολὺ σπουδαῖο: Διατηρεῖ ἀνέπαφη τὴν ὀρθογραφία τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς ἀρχαῖζουοας, δὲ δημιουργεῖ ἐπομένως διπλῆς ὀπτικῆς εἰκόνες γιὰ κάθε λέξι. Ἐτσι ἡ ψυχολογικὴ ἀντίστασι γιὰ ὅλους μας ὑπερνικεῖται μὲ μιὰς καὶ ἐφκολύνονται, ὅσοι θὰ μαθαίνουν τὰ ἀρχαία ἑλληνικά. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ «Ἐθνικοῦ φιλότιμου» ἀρκεῖ νὰ ὑπενθυμίσουμε, πὼς καὶ οἱ πρόγονοι μας τὸ ἀλφάβητο τὸ πήραν ἀπὸ τοὺς Φοίνικες καὶ ἀκόμα πὼς τὸ Λατινικὸ ἀλφάβητο κατάγεται ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ.

Β'). Ὡς πρὸς τὴ γλώσσα. Νὰ καθιερωθεῖ ἡ δημοτικὴ ἀπὸ τὸ δημοτικὸ σχολεῖο ὡς τὸ Πανεπιστήμιο. Ἐνας λαός, μιὰ γλώσσα. Ἄν ἡ καθαρῆβουσα ἔχει ὀποιοδήποτε μνημεῖο ἄξιο νὰ κρατηθεῖ—πὼς εἶναι πολὺ προβληματικὸ—νὰ μεταφραστεῖ στὴ δημοτικὴ.

Γ'). Ὡς πρὸς τὸν κλασικισμό : Ἡ σπουδὴ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς νὰ περιοριστεῖ σὲ κείνους, πὼς ἐπαγγελματικὰ ὑπηρετεῖ, φιλόλογους, νομικούς, θεολόγους. Τὰ ἀρχαία λογοτεχνικὰ μνημεῖα νὰ διαβάζονται ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους σὲ μεταφραση στὴ δημοτικὴ. Ὁ «κλασικισμὸς» θὰ πάρεῖ τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενο, πὼς τοῦ δίνει ἡ σημερινὴ στιγμὴ τοῦ πολιτισμοῦ.

Δ'). Ὡς πρὸς τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα. Τέλεια ἀναδιοργάνωσι ἀπὸ τὸ δημοτικὸ σχολεῖο ὡς τὸ Πανεπιστήμιο καὶ ὡς πρὸς τὴν ὁργάνωσι καὶ ὡς

πρὸς τὰ προγράμματα καὶ ὡς πρὸς τὴ διοίκηση καὶ ὡς πρὸς τὴ μόρφωση τῶν δασκάλων καὶ ὡς πρὸς τὰ ὄλικά μέσα τῆς Παιδείας.

Ἄφτη εἶναι ἡ σωστὴ θέση τοῦ προβλήματος τῆς ἀγραμματοσύνης στὴ γενικώτατη ἐπισκόπηση του.

Καὶ τώρα ἔρχεται τὸ ἐρώτημα. Θὰ γίνουν ὅλα ἀφτά; Ἐμεῖς τουλάχιστο πιστέβουμε, πὼς δὲ θὰ γίνουν ἔστω καὶ μέσα στὸ πλαίσιο τῆς ἀστικῆς κοινωνίας. Γιατί;

Ἐδὼ ἀνοίγεται ἄλλο θέμα. Δηλαδή ἡ κοινωνιολογικὴ ἔρεβνα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας προβλήματος. Μὲ κατηγορήσαν πολλοί, πὼς στίς δυὸ διαλέξεις, πὺ ἔκαμα στὸ θέατρο Κοτοπούλη δὲν ἐξέτασα ὅσο ἔπρεπε πλατεῖα ἀφτὴ τὴν ἀποψη τοῦ προβλήματος. Εἶναι σωστό. Δὲν τὴν ἐξέτασα καθόλου. Γιατί δὲν ἦταν ἀφτὸ τὸ θέμα μου. Οἱ περισσότεροι βέβαια ἀπὸ κείνους, πὺ διατυπώνουν ἀφτὴ τὴν κατηγορία τὸ

κάνουν μὲ ἄλλη πρόθεση. Φρονοῦν, πὼς καὶ ἀφτὸ τὸ ζήτημα ἔπρεπε νὰ ἐξεταστὲι μὲ τὸ πρίσμα τῆς «πολιτικῆς» προπαγάντας. Ὁμολογῶ, πὼς δὲν ἦταν ἀφτὸς ὁ σκοπὸς μου. Καὶ οὔτε ἀν πρόκειται νὰ ἐξετάσω τὴν κοινωνιολογικὴ ἀποψη τοῦ προβλήματος, θὰ τὸ κάμω μὲ σκοπὸ πολιτικῆς προπαγάντας. Δὲ νομίζω σωστό, ὅσο καὶ ἀν ἡ ἐποχὴ παρασέρνει τὰ πάντα στὸν πολιτικὸ στίβον, νὰ ξεχάσουμε τὴν ἔρεβνα, τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ ὅσο μπορεῖ ἀπροκατάληπτη ἔρεβνα τῶν προβλημάτων. Ἐτσι μόνον ἡ ἀλήθεια τῶν πορισμάτων μας θὰ ἔχει τὴ «**σχετικὴ ἀπολυτότητα**» τῆς. Σκοπέβω σὲ νεότερη ὁμιλία μου νὰ ἐρεβνήσω καὶ τὴν ἀποψη ἀφτῆ. Γι' ἀφτὸ κλείνω ἐδὼ τὰ σημειώματα μου γιὰ τὸ θέμα τοῦτο. Τίς διαλέξεις πὺ ἔκαμα στὸ θέατρο Κοτοπούλη ἴσως τίς κυκλοφορήσω συμπληρωμένες καὶ μὲ τὴν τρίτη ὁμιλία μου σὲ ιδιαίτερο φυλλάδιο.

Δ. Γ.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΛΕΙΨΙΑΣ

Στὴ σύνθεση τοῦ προϋπολογισμοῦ καθρεφτίζεται ἡ κοινωνικὴ κατάσταση. Γιὰ νὰ δείξει κανεῖς, μὲ ἀναμφισβήτητο τρόπο πόσο ἐνδιαφέρεται τὸ καπιταλιστικὸ καθεστὼς γιὰ τὴ μόρφωση καὶ τὴν ἀγωγή τῶν παιδιῶν, θάταν δύσκολο νὰ βρεῖ καλύτερο μέσο ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν ξερωῶν ἀλλὰ ἀποδεικτικῶν ἀριθμῶν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἀπ' ἀφτὴ λοιπὸν τὴν ἀποψη θὰ μιλήσουμε γιὰ τὸν ἐκπαιδευτικὸ προϋπολογισμὸ τῆς Λειψίας.

Μὰ γιὰ νὰ κάνουμε σωστὴ ἐχτίμηση πρέπει νὰ ἔξουμε πρῶτα μερικά πράγματα. Σύμφωνα μὲ τίς μηνιατικὲς στατιστικὲς τῆς δημοσχίας γιὰ τὸ μήνα Μαῖο τοῦ 1928 ἡ Λειψία ἔχει 690.000 κατοίκους. Ἀπ' ἀφτούς 99.532 εἶναι μαθητὲς, πὺ διδίσκονται σὲ 99 χτήρια ἐμπιοτεβιμένοι σὲ 2.974 παιδαγωγούς καὶ χωρίζονται σὲ 3.483 τάξεις.

Νὰ τώρα ἡ κατάσταση τῶν διαφόρων κλάδων στὴν ἐκπαίδευση:

α') Δημοτικὰ σχολεῖα, 56.362 μαθητὲς σὲ 1851 τάξεις.
β') Ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα, 24.971 μαθητὲς σὲ 906 τάξεις.

γ) Ἐπαγγελματικὰ ἀνώτερα σχολεῖα, 7081 μαθητὲς σὲ 341 τάξεις.

δ) Σχολεῖα μέσης ἐκπαίδευσης, 11.348 μαθητὲς σὲ 385 τάξεις.

Ὁ μέσος ὄρος τῶν μαθητῶν σὲ κάθε τάξη εἶναι 30,4 στὸ δημοτικὸ σχολεῖο, 27,3 στὸ ἐπαγγελματικὸ, 20,7 στὸ ἀνώτερο ἐπαγγελματικὸ, 29,7 στὴ μέση ἐκπαίδευση.

Ὅλα τὰ παιδιά ἀπὸ ἔξη χρονῶν πηγαίνουν στὸ δημοτικὸ σχολεῖο ὀχτῶ χρονία, ἔπειτα στὸ ἐπαγγελματικὸ τρεῖς καὶ τελειῶναι ἔτσι ἡ ὀποχρεωτικὴ φοίτηση.

Στὴν περίπτωσιν πὺ εἶναι παιδί προορίζεται νὰ πάει στὴ μέση ἐκπαίδευση ἀφίνει τὸ δημοτικὸ σχολεῖο μετὰ τὰ τέσσερα χρονία καὶ περνάει στὸ σχολεῖο τῆς μέσης. Ἐκεῖ μένει ἡ ἔξη χρονία ἢ ἐνέα ἀν πρόκειται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀγατερες σπουδὲς.

Τὶ νὰ πεῖ κανεῖς γιὰ τὴ φοίτηση στοὺς δυσφόρους τύπους σχολειῶν; Στὸ δημοτικὰ σχολεῖα φοιτοῦνε τὰ παιδιά τοῦ προλεταριάτου, ἐπειδὴ ἡ φοίτηση εἶναι δωρεάν καὶ ὁ μαθητὴς δὲν πληρώνει μάλιστα ἕνα μέρος ἀπὸ τὰ πράγματα πὺ τοῦ χρειάζονται. Ἡ ἴδια κατάσταση στὰ ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα. Τὰ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαίδευσης εἶναι φανερὰ σχολεῖα τοξικά. Τὸ ποσοστὸ τῶν προλεταρίων μαθητῶν δὲν ξεπερνάει τὸ 10 0/0 ἐπειδὴ οὔτε τὰ χρονιάτικα ἐκπαιδευτικὰ τέλη ἀπὸ 120 μάρκα μποροῦν νὰ πληρώσουν οὔτε τὰ μεγάλα ἔξοδα νὰ βαστάξουν πὺ χρειάζονται γιὰ βιβλία, τετρίδια κλπ.

Γιὰ νὰ πετύχουν τὴ δωρεάν φοίτηση οἱ φτωχοὶ μαθητὲς πρέπει νὰ πάρουν βαθμὸ 2β, καὶ ἀπάνω ἐνῶ οἱ πλούσιοι μποροῦν νὰ φοιτήσουν στὰ μέσα σχολεῖα καὶ μὲ κατώτερος βαθμούς καὶ ἀφτὸ συμβαίνει μὲ τὰ 45,5 0/0 ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν μαθητῶν. Στους 18.000 μαθητὲς 1686 κερδίζουν τὴ δωρεάν φοίτηση καὶ σπουδῆ.

Ἀριθμοὶ καὶ συγκρίσεις.

Τὸ σύνολο τοῦ προϋπολογισμοῦ κυμαίνεται στὰ 202.874.200 μάρκα ἀφτὸν προϋπολογισμὸ γιὰ τὴν ἐκπαίδευση τὰ ἔξοδα εἶναι 16.942.300 μάρκα καὶ τὰ ἔσοδα 4.691.900 μάρκα, ὅστε χρειάζεται νὰ δώσει ἡ πόλη μιὰ πίστωση ἀπὸ 12.250.400 μάρκα, χωρὶς νὰ λογαριάσουμε τοὺς μιστοὺς πὺ τὸ κράτος πληρώνει τὰ δυὸ τρίτα του.

Τὰ ἔξοδα λοιπὸν τοῦ σχολειοῦ φθάνουν τὰ 1)12 ἢ 8,3 0/0 ἀπὸ τὸ σύνολο. Ἀλλὰ τὸ ποσοστὸ ἔπρεπε νὰ εἶναι τουλάχιστο 25 σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη τοῦ προέδρου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τοῦ Βερολίνου, Böss.

Σὸλη τῆ Γερμανία, ὁ προϋπολογισμὸς γιὰ τὴ στοιχειώδη καὶ μετασχολικὴ ἐκπαίδευση ἔπεσε ἀπὸ τὰ 1913—14 ἀπὸ 10,7 0/0 σὲ 8,8 0/0. Στὸ οικονομικὸ ἔτος 1925—26 ἐνῶ τὰ ἔξοδα γιὰ τὴν ἐκπαίδευση εἶναι 8,8 0/0 τὰ ἔξοδα γιὰ τὸ στρατὸ καὶ τὴν ἀστυνομία φτάνουν τὰ 30,8 0/0.

Ενώ μεταξύ του 1913-14 και 1925-26 η άφξηση των έξοδων στο σύνολο φτάνει τα 114,99 0)0 στην εκπαίδευση μόλις φτάνει τα 85,14 0)0.

Ας γυρίσουμε τώρα μέσα στη Δειψία για τα σχολεία ή Δειψία ξοδεύει 17. 250. 000 μάρκα ενώ τα έξοδα για δλόκληρη τη πόλη είναι 61.395.000 μάρκα, δηλαδή 280)ο για την εκπαίδευση* αλλά στα 1913 14 ή μερίδα τής εκπαίδευσης ήταν 32,1 0)ο δηλαδή λιγότερα 4,10)ο. Η εκπαίδευση μένει πίσω απ' τις άλλες υπηρεσίες.

Πάνω κάτω, οι κοινότητες που ξόδεβαν στα 1913-14 25,10)ο για τη στοιχιάδη και μετασχολική παιδεία ξοδεύουν στα 1925-1926 13,30)ο. Στη Δειψία το ποσοστό άφτο έπεσε στα 16,70)ο μαζί με τους μιστούς.

Για τα σχολεία τής μέσης Παιδείας ο μέσος όρος φτάνει από 70)ο σε 5,70)ο και στη Δειψία από 70)ο σε 120)ο

Χάνουν λοιπόν τα λαϊκά σχολεία 8,50)ο και κερδίζουν τα μέσα 50)ο.

Σόλη τη Σαξωνία ξοδεύουν για κάθε μαθητή του δημοτικού σχολείου 90 μάρκα και για κάθε μαθητή του μέσου σχολείου 435 μάρκα. Οι σχετικοί αριθμοί για τη Δειψία είναι από 140,49 μάρκα και από 469,20 μάρκα μαζί με τους μιστούς.

Ας συγκρίνουμε τώρα από πιο κοντά τα ποσά που ξοδεύονται για κάθε μαθητή.

	Μαθητής του δημ. (μάρκα)	Μαθητής του μέσου σχολείου (μάρκα)
Συντήρηση των χτιρίων	5	6,20
*Επιπλα	0,84	1,43
*Υλικό διδαχτικό και βιβλιοθήκες για τους δασκάλους	1,10	5,20
Μαθητικές βιβλιοθήκες	0,50	2
*Εκδρομές	0,41	0,90
*Επιδιόρθωση και ανανέωση επίπλων	1,35	5,50
*Άγορα ύλικού	0,51	3,40

Αν κανείς λογαριάσει τώρα ότι σύμφωνα με τους φορολογικούς καταλόγους του 1926, οι έφποροι δέν πληρώνουν παρά τα 22,80)ο απ' τους φόρους, β έπει ακόμα πιο καθαρά πως ή τάξη των άπόρων εκβιάζεται από τη τάξη των έφπόρων να πληρώνει τα σχολεία των τελεφταίων και τα έξοδα για την άγωγή των ίδων της των τυράνων.

Κι όμως το Δημοτικό συμβούλιο τής Δειψίας έχει έργατική πλειοψηφία.

Ο ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΗΘΟΠΣΙΩΝ

Τό θέατρο, καθώς και την Παιδεία, δέν μπορεί να τα ύποστηρίξει τό σημερινό Κράτος, γιατί και τα δυό ξυπνάνε τον άνθρωπο και δέν φέρνουν κοματικές ώφέλειες ούτε τους νιάζει καθόλου τους άρχοντες και για τα δύο* π. χ. σχετικά με τό θέατρο, τό ότι ύπάρχει σήμερα τό χρωστάμε όχι βέβαια στην «καλή τάξη», που δέν τό τιμεί με την παρουσία της, έξόν με τις άξιόμιστες γαλικούρες της, όταν περνάει καμιά κ. Πιερά.

Οι θεατρίνοι ποτέ δέν δείχναν μόνοι τους μία συνειδητή προσπάθεια για να κάνουν κάτι τι σοβαρό παρά όλο και από τό Κράτος περιμένουν την κάθε βελτίωση και φαντάζονται μάλιστα πως θα γίνει και στις μέρες μας και τό «Εθνικό» θέατρο, που δέν θα τό δούμε και να μην τό περιμένουμε.

Χρειαζότανε λοιπόν μία συστηματική προσπάθεια, που θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για ένα θέατρο τής προοπίης, ώστε, άργότερα, να μπορεί άμεσα να βοηθήσει ένα δημοκρατικότερο Κράτος.

Και είναι έφτύχημα, που καταλόβανε καλά πως πρέπει ν' άρχίσει ή δουλειά και μαζεφτήκανε οι καλύτεροι θεατρίνοι μας και κάνανε τον «Καλλιτεχνικό Όμιλο Ηθοποιών», που θα δουλέψει για «την τόνωση και συνειδη-

τοποίηση του θεατρικού αίσθήματος του Κοινού, που τόσο νιώθει την άνάγκη μιας «αναγέννησης» καθώς τό λένε και στη «Διακήρυξη» τους.

Ο «Νέος Αρμος» δέχτηκε με συγκίνηση τη «Διακήρυξη» και άκουσε με προσοχή τό θερμό λόγο του κ. Μυράτ, που εξήγησε τις τάσεις και τους σκοπούς του νέου πνευματικού μας σωματείου. Και χαιρετάει τους νέους αγωνιστές και τους έφχεται την έπιτυχία, που την άξίζουν. Και τους ζηλέβει λιγάκι για να γίνει ένα θέατρο καλύτερο ύπάρχον πιο πολλές έφοκίες παρά για να γίνει μία Παιδεία καθώς τη λαχταρούμε έμεις.

Περιμένουμε, μαζί με όλους που ενδιαφέρονται για να ξυπνήσει ο λαός μας, τό καινούργιο θέατρο, που θα μας χαρίσει ο «Καλλιτεχνικός Όμιλος».

Κάθε μόχθος για να γίνει καλύτερη ή ζωή δέν χάνεται ποτέ. Ας τό έχουμε στο νού τους για τις δύσκολες μέρες, που βέβαια θα τους τύχουν στον προοδευτικό τους άγώνα.

Μπορούν όμως ν' άντιχρύσουν όλες τις δυσκολίες νικη φόρα. Έχουν μαζί τους όχι μόνο τα πιο μεγάλα ταλέντα, μαζί με τις πιο δια εχτές άποχρώσεις τους, αλλά προ πάντός, και τους πιο μορφωμένους ανθρώπους, που βρίσκονται στο θέατρό μας.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ

Δημοσιέβουμε, καθώς είχαμε άναγγείλει, τό ψήφισμα που έγινε ύστερα από τις τρεις διαλέξεις που όργάνωσε ή «Φοιτητική Συντροφιά» για την Άγραματοσύνη με διμηλητές τον κ. Δ. Γληνό (οι δύο πρώτες) και τον κ. Ντεγιάνη (ή τρίτη):

ΨΗΦΙΣΜΑ

*Η πολυάριθμη συγκέντρωση που παρακολούθησε στο θέατρο «Κοτοπούλη» τις διημιλες τής «Φοιτητικής Συντροφιάς» για τό πρόβλημα τής άγραματοσύνης, άφού άκουσε την άνα-

πτυξη του θέματος και πείστηκε πως τα καλύτερα κττα τής άγραματοσύνης είναι ή χρωσκοπία τής Ιστορικής ορθογραφίας τής Έλληνικής γλώσσας, ή χρωσκοπία τής καθρέφουσης, ή χρωσκοπία του ψευδοκλασικού Ιδχνικού και ή χρωσκοπία του εκπαιδευτικού συστήματος, άποφασίζει να ζητήσει από την Κυβέρνηση και από τη Βουλή να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν τα ριζικά μέτρα, που θα διορθώσουν την άξιόθρήνητη μορφωτική κατάσταση του Έλληνικού λαού.

Ζητούμε λοιπόν :

1ο) Νά καθιερωθεί ή κανονική δημοτική γλώσσα σαν αποκλειστικό όργανο τής Παιδείας από τήν πρώτη τάξη του Δημοτικού σχολείου ως τό Πανεπιστήμιο.

2ο) Νά απλοποιηθεί ή 'Ελληνική ορθογραφία.

3ο) Νά αναδιοργανωθεί τό σύστημα τής Παιδείας έτσι πού νά ασφαλίστει πρώτα-πρώτα έφτάχρονη λαϊκή Παιδεία υποχρεωτική για άγόρια και για κορίτσια και στο τελευταίο χωριό τής 'Ελλάδας και νά οργανωθεί υποχρεωτική συμπληρωματική μόρφωση τουλάχιστο για ένα χρόνο. Νά χορηγηθούν στα παιδιά του λαού από τους δήμους, από τις κοινότητες και από τό Κράτος όλα τά μέσα για νά πηγαίνουν στο σχολείο. 'Η λαϊκή Παιδεία νά είναι απόλυτα δωρεάν, νά δίνονται δωρεάν τά βιβλία και ή γραφική ύλη και νά οργανωθούν συστά για τά φτωχά παιδιά.

4ο) Νά τροποποιηθούν τά προγράματα του λαϊκού σχολείου έτσι πού νά ύπηρετούν στις τρεις ανώτερες τάξεις τους τις ειδικές επαγγελματικές ανάγκες των παιδιών. Νά πάρουν αγροτικό χαρακτήρα στις αγροτικές περιφέρειες, τεχνικό χαρακτήρα στις αστικές.

5ο) Νά οργανωθούν κατώτερα επαγγελματικά σχολεία μονόχρονα ή δίχρονα μετά τό λαϊκό σχολείο για όλα τά είδη των επαγγελμάτων.

6ο) Νά οργανωθεί συστηματική μόρφωση για τους αναλφάβητους και για τους αμόρφωτους, άντρες και γυναίκες ως τήν ηλικία των 30 ή 35 ετών σε σχολεία βραδινά, Κυριακάτικα ή μεταβατικά με πρόγραμμα γενικής ή ειδικής μόρφωσης ανάλογα με τις επαγγελματικές ανάγκες του λαού.

7ο) Τά γυμνάσια νά γίνουν πεντάχρονα ύστερα από έφτάχρονο δημοτικό. Νά γίνεται άφορητή έπιλογή για άφτα, ανάλογα με τις πνευματικές ικανότητες των παιδιών. 'Η περιορισμένη Κρατική Μέση Παιδεία νά είναι δωρεάν και τά φτωχά, μιά αξία παιδιά του λαού νά έχουν ύποτροφίες για αυτή.

8ο) Τά κλασικά Γυμνάσια νά περιοριστούν απόλυτα και μόνο για κείνους πού τους ύπηρετούν επαγγελματικά (φιλόλογους, νομικούς, θεολόγους).

9ο) Τά κρατικά Γυμνάσια νά διαφοροποιηθούν ανάλογα με τις επαγγελματικές ανάγκες, σε κλασικά, πρακτικά, τεχνικά, έμπορικά, γεωργικά και ναυτικά Γυμνάσια.

10ο) Σε όλα τά ανώτερα επαγγελματικά σχολεία (Πανεπιστήμια, Πολυτεχνεία, ανώτερες οικονομικές, γεωργικές, δασικές, ναυτικές, κλπ. σχολές) νά γίνεται πραγματικός έλεγχος ικανότητας και νά υπάρχουν ύποτροφίες για όλα τά φτωχά, μιά ικανά νά σπουδάσουν παιδιά.

11ο) Νά καταργηθούν απόλυτα όλα τά χαρακτηριστικά μέτρα για τους άνικανους και για τους άμελείς. Ένα τέτιο χαρακτηριστικό μέτρο είναι και τό νά μπορούν νά σπουδάσουν άνίκανα παιδιά, μόνο και μόνο γιατί είναι πλούσια.

12ο) Νά ιδρυθούν μαθητικά και λαϊκά αναγνωστήρια και βιβλιοθήκες σε κάθε σχολείο χωριού ή πόλης.

13ο) Νά συγχρονιστεί τό Πανεπιστήμιο και νά πάψει ή προσκόληση του σε ίδιες άπαρχαιωμένες και άνεδαφικές.

14ο) Νά διδάσκειται στα Πανεπιστήμια και στα Διδασκαλεία ή νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία και οι σύγχρονες ένες λογοτεχνίες.

15ο) Νά δοθούν στους φοιτητές όλα τά μέσα για νά μορφωθούν επιστημονικά, βιβλιοθήκες έργαστήρια και φροντιστήρια πρακτικά και όσα χρειάζονται. Νά χορηγούνται όρισμένα επιστημονικά βιβλία δωρεάν ή σε χαμηλές τιμές στους πραγματικά φτωχούς και ικανούς φοιτητές.

16ο) Νά υποχρεωθούν οι καθηγητές νά γράφουν τά βιβλία τους στη δημοτική γλώσσα και νά δέχονται φροντιστηριακές και επιστημονικές έργασίες των φοιτητών γραμμένες στη δημοτική γλώσσα. Δεν είναι πιά σοφία ο μακαρισμός και ο άρχαϊσμός.

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

ΤΟ "ΙΔΙΩΝΥΜΟ,"

Η Συνέλεψη του Τμήματος τής 'Αθήνας.

Στις 21 του Γενάρη όπως τό προαναγγείλαμε έγινε ή ταχτική Γενική Συνέλεψη των μελών.

Ο Γραμματέας του τμήματος Γ. Λούμας ανάπτυξε τήν δράση του στους δύο μήνες τής λειτουργίας του, πού περιορίστηκε στο νά διοργανώσει τις όμιλίες πάνω στην 'Αγροποσίση του Προέδρου τής Δ. Ε. κ. Δ. Γληνού και νά πραγματοποιήσει τη λειτουργία των Ομάδων των Μελών του, πού προβλέπει ο 'Εσωτερικός κανονισμός του Σωματείου. Στη συζήτηση πού ακολούθησε έλαβαν μέρος τά μέλη κ. Γιάνης Μηλιάδης, 'Ιορδανίδης και Οικονομίδης' άπάντησαν σάφτους οι κ. Γ. Λούμας και Σ. Σωμερίτης, Γενικός Γραμματέας τής Δ. Ε. Ο τελευταίος τόνισε γενικότερα πως ή Δ. Ε. οργανώνοντας τά τμήματα και τις ομάδες απόβλεπε σε μιά συστηματοποιημένη και πειθαρχημένη δράση όλων των μελών του Σωματείου, πού όμως ή πραγματοποίηση της προϋποθέτει μιά ιδεολογική άφομοίωση των μελών του, πού άκόμα σήμερα δεν ύπάρχει πλήρως και μιά πειθαρχική εκδήλωση τής δράσης τους, πού δεν πρέπει νά παρουσιάζεται διασπασμένη και άνοργάνωτη.

Στις άρχαιότητες πού ακολούθησαν εκλέχτηκε ή καινούρια 'Επιτροπή του τμήματος για τη περίοδο 1929 - 1930.

Τά Φροντιστήρια.

Από τις 10 του Γενάρη, κάθε Πέμπτη έγιναν τά

φροντιστήρια του κ. Σ. Σωμερίτη με τήν 'Εξέλιξη τής Δημοκρατίας, πού ή τελευταία του όμιλία έγινε χτες 31 του Γενάρη. Μετά τήν συζήτηση θά δώσουμε μιά γενική περίληψη για τις θέσεις πού ύποστήριξε ο όμιλητής και τις αντιρρήσεις πού του διατυπώθηκαν.

Πρόσκληση.

'Η Διοικητική 'Επιτροπή του Ε. Ο. προσκαλεί τά μέλη του Σωματείου σε ταχτική Γενική Συνέλεψη τη Δευτέρα 11 του Φλεβάρη 1929 ώρα 7 τό βράδυ (στην αίθουσα τής 'Εταιρίας των Πολιτικών και Κοινωνικών 'Επιστημών).

- Θέματα :
- 1) Λογοδοσία Διοικητικής 'Επιτροπής.
  - 2) Διαχειριστικός άπολογισμός και προϋπολογισμός.
  - 3) Έκθεση 'Εξελεγκτικής 'Επιτροπής.
  - 4) Κατάθεση και ψήφιση ειδικού 'Εκπαιδευτικού προγράματος.
  - 5) Έγκριση 'Εσωτερικού Κανονισμού.
  - 6) Πρόγραμμα δράσης 1929.
  - 7) Αρχαιότητες.

'Αν δε γίνει άπαρτία ή Συνέλεψη θά γίνει τη Δευτέρα 18 του Φλεβάρη ώρα 7 τό βράδυ στην ίδια αίθουσα με όσα μέλη και αν παρευρεθούν.

Τά έπαρχιακά μέλη μπορούν νά διορίσουν αντιπροσώπους. Τά μέλη πού δεν έχουν πληρώσει τήν συνδρομή τους για τό 1928 δεν μπορούν νά λάβουν μέρος στη Συνέλεψη.